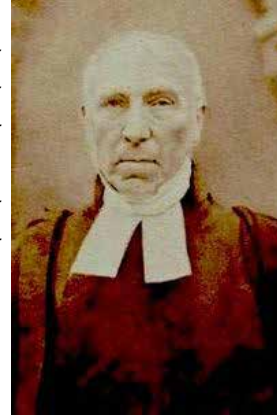

TÜRK ORDUSUNA BİR GECE BASKINI

M. Kayahan ÖZGÜL

Reverend George Croly (17 Ağustos 1780-24 Kasım 1860) Dublin’de doğdu. Mezun olduğu Trinity Colledge’da doktorasını da tamamladı. Şair, romancı, tarihçi ve ilahiyatçı olarak bilindi. Londra’da *The Times*’ın tiyatro eleştirmeni oldu (1813); dışişleri muhabirliği yaptı (1813-1817). *Literary Gazette* ve *Blackwood’s Magazine* periyodiklerinin çıkarılmasında katkıları oldu (1817-1825). Hepsi bir yana, asıl hizmeti teolojik edebiyata oldu. Bilhassa 1854’te yazdığı *Spirit of God* en tanınmış ilahisidir. Şöhret kazanmış romanları *Salathiel* (1828) ve *Mareton* (1846) idi.

“Yunan ve Türkmen” şiiri, bu inanmış adamın bilinçaltını kısmen aydınlatan ilginç bir metindir. Kaybedilmiş bir savaştan hiç yaşanmamış bir baskın hikâyesi çıkararak teselli arayışı bile çok şey söyler. Küçük bir müfrezeyi uykuda basarak yok edişi destanlaştırılan Constantine Paleologus, son Bizans İmparatoru’dur ve teslim olmak yerine “şehadet”i seçişi sebebiyle pek çok kilise tarafından “aziz” ilan edilmiştir. Bir gün dirilerek imparatorluğunu yeniden kuracağına, Türkleri İstanbul’dan kovacağına inanılır. Şiir bu hislerin ışığında okunmalıdır.

Sadece Lamartine gibi, Pierre Loti gibi Türkleri metheden birkaç kalemin ürünlerini tercüme ederek ve dönüp dönüp onları okuyarak mutlu olmak mümkündür lakin Batı’nın şuur dışında gizlenen Türk imgesini doğru anlayabilmek için asıl okunması gerekenler aleyhte yazılanlardır. Bunlardan habersiz görünmek yahut tercümelerinden kaçınmak, varlıklarını ortadan

kaldırılmaz; sadece aymazlığımızı bir parça daha artırır. Teklifim odur ki Lord Byron yahut Victor Hugo gibi büyük isimlerin Türkleri karalayan metinleri tez elden Türkçeye tercüme edilmeli ve fikrî dolaşıma sokulmalıdır. Bu sayede, Batı'nın düşmanlık gerekçelerini daha isabetli olarak anlamak mümkün olacaktır. Aşağıdaki acemi işi tercüme bu yolda bir kıvılcığa sebep olacağı ümidiyle yapıldı.

THE GREEK AND THE TURKMAN

A night attack by Constantine Paleologus, on a detached camp of the troops of Mahomet the second, at the siege of Constantinople

The Turkman lay beside the river,
The wind play'd loose through bow and quiver,
The charger on the bank fed free,
The shield hung glittering from the tree,
The trumpet, shawm, and atabal,
Were hid from dew by cloak and pall;

For long and weary was the way
The hordes had marched that burning day.

Above them, on the sky of June,
Brood, as a buckler, glow'd the moon,
Flooding with glory vale and hill,
In silver sprang the mountain rill,
The weeping shrub in silver bent,
A pile of silver stood the tent:

All soundless, sweet tranquillity,
All beauty, hill, and tent, and tree.

There came a sound-'twas like the gush
When night winds shake the rose's bush;
There came a sound-'twas like the flow
Of rivers swell'd with melting snow;
There came a sound-'twas like the tread
Of wolves along the valley's bed;

There came a sound-'twas like the roar
Of ocean on its winter shore.

"Death to the Turk!" uprose the yell;
On roll'd the charge—a thunder peal:

The Tartan arrows fell like rain,
They clank'd on helm, on mail, on chain
In blood, in hate, in death, were twined
Savage and Greek, mad, bleeding, blind;
And still on flank, on front, and rear,
Raged, Constantine, thy thirstiest spear!
Brassy and pale, a type of doom,
Labour'd the moon, through deepening gloom;
Down plunged her orb-'twas pitchy night:-
Now Turkman, turn thy reins for flight!
On rush'd their thousands through the dark;
But in their camp a ruddy spark,
Like an uncertain meteor, reel'd:
Thy hand, brave king, that firebrand wheel'd!
Wild burst the burning element
O'er man and courser, flag and tent;
And through the blaze the Greeks outsprang,
Like tigers, bloody, foot and fang,
With daggers' stab and falchion's sweep
Delving the stunn'd and staggering heap-
Till lay the slave by chief and Khan,
And all was gore that once was man.
There's wailing on the Euxine shore-
Her chivalry shall ride no more.
There's wailing on thy hills, Altai,
For chiefs-the Grecian vultures' prey!
But, Bosphorus, thy silver wave
Hears shouts for the returning brave,
The kingliest of her kingly line,
For there comes glorious Constantine!

The Museum of Foreign Literature and Science,
New Series-III, Vol. X, January 1827, p. 67.

YUNAN VE TÜRKMEN

İstanbul kuşatması esnasında, II. Mehmed'in ordusundan uzakta konaklayan bir müfrezeye Constantine Paleologus'un yaptığı gece baskını

Türkmenler uzanmıştı yanında bir ırmağın
Rüzgâr oynatıyordu sanki yayla sadağın
Atlar setin üstüne serbestçe salınmıştı
Daldan sarkan kalkanda göz alan bir parıltı
Davul, nakkare, kösü şebneminden gecenin
İyice saklanmıştı bir örtü, bir pelerin

Yolları hem uzundu hem de pek meşakkatli
Yakan güneş altında müfreze, hep gitmişti

Başlarının üstünde, göklerden hazırandı
Ay sanki ay değil de parlamış bir kalkandı
Hep istila etmişti vadiyi ve tepeyi
Gümüşle sıvamıştı dağdan inen dereyi
Gümüşten kırlardaki küçücük bir fundalık
Çadırı tutan bile sanki gümüş bir kazık

Hepsinde sükûnet var, gayet tatlı bir huzur
Hepsinde bir güzellik; tepe, ağaç ve çadır...

Bir ses geldi derinden, sanki bir cuşış gibi
Gecenin meltemi gül dalı sallarmış gibi
Bir ses geldi derinden, sanki bir akış gibi
Eriyen kar suyuyla nehir kabarmış gibi
Bir ses geldi derinden, adım sesine benzer
Bir bozkurt sürüsünün, vadi boyunca gezer

Bir ses geldi derinden, kükremeyi andıran
Sanki kışın dalgalar, okyanus kıyısından

Bir nara koptu yekten "Türklere ölüm!" diye
Bir yıldırım gürleyip boşaldı üstlerine
Tatar okları yağmur misali düşüyordu
Miğferlere, zırhlara çarpıp ses veriyordu
Kana, nefrete batmış, ölüme düğümlenmiş
Vahşi ve Yunan, çılgın, lanetli ve körleşmiş

Hâlâ her iki yandan, hem önden, hem arkadan
Şiddet saçar Constantine, mızrağın kan ister kan

Bir infaz şekliydi bu, hem solgun hem de şirret
Koyulaşan kasvetle ayı kapladı zulmet
Ay gözünü yumunca, gece tümünden karardı
Türkmenler dizginleri ricat için kıvırdı
Karanlık sayesinde üşüştü binlercesi
Lakin konak yerinde kızıl bir alev sanki

Bî-karar bir meteor gibi dönmede idi
Elin, ey cesur kral, meşale çevirirdi

Barut tutuşuverdi müthiş bir patlamayla
İnsanlar, atlar, bayrak, çadır uçtu havaya
Ve alevler içinden fırladı Yunanlılar
Tıpkı kaplanlar gibi, pençeleri kanlılar
Hançerle delip geçip, süpürdüler palayla
Arayıp şaşkınları yok ettiler hakkıyla

Hakan ile beyleri esir düşene kadar
Bütün mızraklananlar insandı bir zamanlar

Sahilinde ağlıyor Karadeniz'in şimdi
Tamamen yok olacak artık o yiğitliği
Başucunda ağlıyor artık Altay atası
Beyleri avlamada Yunan'ın akbabası
Fakat ey Haliç gümüş dalgaların hep senin
Kulak verir sesine geri gelen cüretin:

“Haşmetlû azametlû şehinşâh-ı cihangir
Sâhib-i şeref ü şân Kral Constantine gelir”